

невирішеним залишається проблематика, пов'язана з криміналістичним дослідженням інформації у мережі Інтернет, її діагностикою та ідентифікацією, розробки окремої методики розслідування злочинів вчинених за допомогою мережі Інтернет що, власне, знижує можливість її використання у доказуванні в кримінальних провадженнях.

Саме тому розвиток наукових поглядів щодо використання мережі Інтернет у виявленні та розслідуванні злочинів є дискусійним питанням, у вирішенні якого зацікавлене широке коло вчених. Наразі простежуються об'єднання зусиль для формування загальних тенденцій досліджень зазначеного напрямку і формування наукових шкіл. Особливої уваги проблематика використання мережі Інтернет у виявленні та розслідуванні злочинів заслуговує саме в межах криміналістики.

Безумовно, варто провести аналітичне дослідження наукових праць з метою визначення ступеня наукової розробленості проблеми використання мережі Інтернет у виявленні та розслідуванні злочинів. Аналіз змісту наявних наукових досліджень дозволяє говорити про часткове формування власної методологічної бази та пошуку уніфікованих підходів до окремих проблем у цій галузі.

Однак наразі, серед вчених бракує однастайності поглядів щодо багатьох питань, зокрема: створення та використання єдиного категоріального апарату, типологізації злочинів у мережі Інтернет, що у свою чергу не дозволяє розробити не тільки методичні комплекси з використання мережі Інтернет у виявленні та розслідуванні злочинів, але й окремі прийоми викликають дискусію між вченими.

КАСЬКО В. М.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри криміналістики

ТЕХНОЛОГІЯ ВСТАНОВЛЕННЯ ОСОБИ РЕЦИДИВІСТА

Під час розслідування злочинів, що вчиняються рецидивістами виникає декілька основних слідчих ситуацій. Зокрема, моменти, коли особа злочинця невідома, або коли особа, яка вчинила злочин, затримана, є орієнтовна інформація про те, що вона раніше судима, однак сама вона це заперечує. В залежності від конкретних обставин злочину перед слідчим може виникнути завдання встановити особу злочинця, або довести, що особа є рецидивістом (якщо вона це заперечує).

Одним із напрямів виконання цього завдання є використання оперативних та криміналістичних обліків. Криміналістичні обліки широко використовуються при розслідуванні багатьох злочинів, а не тільки тих,

які імовірно вчинені рецидивістом. Проте, саме при розслідуванні злочинів, що вчиняються рецидивістами, можливо максимально використати можливості таких обліків і тим самим підвищити ефективність їх розслідування. Адже, слідчий має справу з особою, яка вже вчиняла злочини, несла за них кримінальну відповідальність, тобто потрадала в поле зору правоохоронних органів і дані про неї обов'язково містяться в криміналістичних обліках та архівах.

В.П. Лавров у своїх дослідженнях вказував на те, що при розслідуванні злочинів, скоєних рецидивістами за допомогою криміналістичних обліків слідчий може: обґрунтувати висунуту версію про рецидив; встановити особу рецидивіста; довести факт рецидиву, коли злочинець встановлений, але заперечує, що раніше вчиняв злочини і був судимий; отримати підставу для правильної кваліфікації дій рецидивіста (як скоєних повторно); правильно вирішити питання про вибір заходу забезпечення кримінального провадження; отримати дані для продовження вивчення особистості рецидивіста в ході подальшого розслідування [1, с. 45]. Поряд із системою традиційних криміналістичних обліків, необхідно звернути увагу на інноваційні методи криміналістичної реєстрації, зокрема використання ДНК.

Методи реєстрації за ознаками ДНК активно розробляються останні декілька десятиліть. В судово-медичній експертизі для ідентифікації осіб на основі унікальності послідовностей ДНК особи використовуються поняття генетична дактилоскопія або ДНК-дактилоскопія [2]. Він характеризується провідними міжнародними експертами як найбільш важливе досягнення в області ототожнення особистості з часів винайдення традиційної дактилоскопії і визнаний одним із самих перспективних напрямків в розвитку судових експертиз [3].

Перевага методу ідентифікації за ознаками ДНК в порівнянні з усіма іншими методами полягає у тому, що для його застосування не обов'язково мати чіткі, наприклад, відбитки слідів пальців рук чи проби крові. Оскільки ДНК є присутнім у кожній живій клітині людського організму, її можна витягти з будь-якого зразка людської тканини чи рідини.

Існує два типи баз даних ДНК-профілів, які використовуються в криміналістиці. Перший – це бази даних, які містять ДНК-профілі осіб, які встановлюються при розслідуванні злочинів. Вони використовуються для пошуку збігів з ДНК-профілем з місця злочину, так як у багатьох випадках вчинення злочинів виявляється, що вони вчинені рецидивістом [4].

В.О. Комаха вважає, що контингентом, чий генотипи доцільніше зберігати в таких банках даних можуть бути засуджені рецидивісти у зв'язку з високим показником серед них ризику повторного скоєння злочинів. Так, наприклад, за даними американських фахівців, понад 60% осіб, засуджених за злочини, пов'язані з насильством проти особи, протягом 3-х років

після звільнення із місць ув'язнення були знову заарештовані за аналогічні злочини, з яких понад 40% знову засуджені [5].

Другий тип – популяційні бази даних, що характеризують ДНК-профілі населення різних країн, географічних регіонів, етнотериторіальних груп. Такі бази даних використовуються для оцінки вірогідності того, що хтось інший, окрім даного індивіду, може мати такі ж генетичні характеристики. Наприклад, в ситуації, коли немає підозрюваного, або ж коло підозрюваних занадто широке (наприклад, тисячі осіб), популяційна база даних дозволяє знайти найбільш близькі генотипи і тим самим встановити, до якої групи населення відноситься генотип, який ідентифікується [4].

При розслідуванні злочинів, що вчиняються рецидивістами існування та використання такого обліку може бути особливо цінним. Рецидивісти в своїй більшості є людьми, які мають злочинний досвід, які вдосконалюють свої навички і намагаються не повторювати помилок минулого. В силу цього такі особи можуть використовувати додаткові засоби з метою не залишення чи знищення слідів на місці вчинення злочину. Проте, хоча б найменші мікрочастинки тіла злочинця, за якими можливо буде його ідентифікувати все одно залишаються на місці вчинення злочину.

Список використаної літератури:

1. Лавров В.П. Особенности расследования преступлений, совершаемых рецидивистами / В.П. Лавров // Криминалистика, т.2. Приложение. – М. : Научно-исследовательский и редакционно-издательский отдел. – 1970. – С. 45-46.
2. Юршина М. Повышение раскрываемости преступлений за счет создания базы данных ДНК [Электронный ресурс] / М. Юршина // Газета. – 21.12.2007. – № 240.
3. Дубровин И.С. Базы данных ДНК в международной практике борьбы с преступностью / И.С. Дубровин // Закон и право. – 2006. – № 8. – С. 45-46.
4. Боринская С.А. По следам ДНК: как генетика народонаселения помогает криминалистике [Электронный ресурс] / С.А. Боринская, О.П. Балановский, Н.К. Янковский. – 15 с.
5. Комаха В.О. До питання відносно проблеми створення інформаційної бази даних з метою ідентифікації рецидивістів за ознакою ДНК / В.О. Комаха, Г.Ф. Кривда, Ю.М. Сиволап // Информационное обеспечение противодействия организованной преступности : сб. науч. ст. – 2003. – 217 с.